

Norges Frivilligsentraler

Deres ref

Vår ref

Dato

21/7702-10

11. november 2022

Tolkningsuttalelse om ev. krav til brukthandelbevilling for utsalg i regi av frivilligsentraler

Vi viser til tidligere dialog om spørsmålet om frivilligsentralers utsalg av brukte gjenstander er omfattet av brukthandelregelverket, sist dine e-poster 2. mars 2022 og 27. juni 2022. Vi beklager at det har tatt lang tid å besvare henvendelsen. Dette skyldes stor saksmengde i departementet.

Som vi tidligere har opplyst om, er det politiet som håndhever brukthandelregelverket. Departementet avgjør ikke enkeltsaker, men kan som ansvarlig for regelverket avgi uttalelser om tolkningen av brukthandellova og -forskriften.

Departementet ser på bakgrunn av din henvendelse behov for å komme med en nærmere vurdering og avklaring av lovens virkeområde når det gjelder frivillig virksomhet.

Vi har kommet til at en tolkning av begrepet «i næring» sett opp mot formålet til loven innebærer at frivillig virksomhet i utgangspunktet ikke omfattes av brukthandelregelverket. I enkelte tilfeller vil det likevel måtte vurderes konkret om virksomheten er «i næring», herunder dersom omsetningen er av et visst omfang.

Vi vil i det følgende utdype vår vurdering samt grensedragningen.

Om begrepet «i næring» jf. brukthandellova § 1 annet ledd

Formålet med loven er å forebygge omsetning av stjalne eller ulovlig mottatte gjenstander og å lette politiets arbeid med å oppspore slike gjenstander, jf. brukthandelloven § 1. Lovens virkeområde er definert slik at det er virksomhet som drives «i næring» som skal omfattes av regelverket, jf. brukthandellova § 1 annet ledd.

Utgangspunktet er at det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet for å avgjøre om handel foregår «i næring». Relevante momenter ved denne vurderingen er om virksomheten har et økonomisk siktemål, om den bærer preg av å være forretningsmessig organisert og salget må ha et visst omfang, både når det gjelder kontinuitet og størrelsen på omsetningen. Også bestemmelser i annen lovgivning kan virke inn på vurderingen.

I forarbeidene til brukthandellova er det vist til at beløpsgrensen for registreringsplikt etter merverdiavgiftsloven spiller inn ved vurderingen av om det er handel «i næring», jf. Ot.prop.nr.61 (1998-1999) s. 17. Beløpsgrensen etter merverdiavgiftsloven § 2-1 er 50 000 kroner. For veldedige og allmenntilgitt institusjoner og organisasjoner er beløpsgrensen 140 000 kroner.

I forarbeidene er det også under omtalen av gjeldende rett pekt på at 14-dagersregelen eller kravet om å føre protokoll ikke gjelder for ting med en innkjøpspris på 300 kroner eller lavere.¹ Beløpsgrensen er ikke eksplisitt nevnt i nytt regelverk, men forarbeidene henviser til at dette er en videreføring av reglene. Kravene om oppbevaring og protokollføring er først aktuelle når man er innenfor lovens virkeområde, jf. § 1, men dette taler likevel for at loven ikke er ment å omfatte gjenstander av lavere verdi.

Med utgangspunkt i ovenstående, vil enkeltstående arrangementer, som loppemarked og andre innsamlingsaksjoner, etter departementets vurdering ikke være omfattet av brukthandelregelverket.

Departementet har tidligere uttalt at enkelte veldedige organisasjoner vil kunne falle innenfor regelverket ettersom momentene for om virksomheten er anse for å skje «i næring» også kan være dekkende her.² Departementet viste den gang riktignok til at politiet i disse tilfellene kan gi unntak fra kravene om protokollplikt.

Departementet har kommet til at det er behov for å justere departementets tolkning fra 2005. Siden den gang har fokuset på gjenbruk økt, og det har dukket opp en rekke digitale flater å selge brukte gjenstander gjennom som gjør brukthandelregelverket gammeldags og lite treffende i dagens markedssituasjon. Departementet sendte dessuten i 2019 på høring forslag om å oppheve brukthandelloven som en utdatert lov som kan vurderes å være til hinder for en ønsket utvikling av økt gjenbruk. I høringen mottok departementet vektige grunner for å beholde deler av regelverket begrunnet i lovens formål om å hindre heleri, men høringen avdekket samtidig et behov for en fornyet vurdering av hvem som burde omfattes av loven.

---

¹ Ot.prp.nr.61 (1998-1999) s.23

² I høringsnotat av 16. desember 2005 om brukthandelregelverket

Vurdering av frivillig virksomhet opp mot begrepet «i næring»

Som nevnt ovenfor, kan bestemmelser i annen lovgivning virke inn på vurderingen av om en virksomhet er «i næring» i brukthandellovas forstand. For frivillig virksomhet er det naturlig å se til lov om register for frivillig virksomhet og skatterettslige regler for frivillig virksomhet.

Frivillighetsregisterloven § 3 definerer frivillig virksomhet som virksomhet som ikke er fortjenestebasert. Etter departementets vurdering kan denne bestemmelsen være en rimelig avgrensning mot begrepet «i næring» i brukthandelloven § 1. Det kan argumenteres for at arbeid som baseres på frivillighet, etter sin art ikke vil være i næring, nettopp fordi slike aktiviteter ikke er motivert av økonomisk fortjeneste.

Videre har *skatteloven* § 2-32 regler om begrensning av skatteplikt for institusjoner som ikke har erverv til formål. Bestemmelsens første ledd angir vilkårene for skattefrihet, mens annet ledd angir når den ellers skattefrie organisasjonen blir skattepliktig for deler av virksomheten. Spørsmålet om en institusjon er skattefri etter § 2-32 første ledd, vil bero på en konkret helhetsvurdering. Dette taler for at man også etter skatterettslige regler sonderer ut fra momentet om fortjeneste.

Hva som er «i næring» etter brukthandellovas forstand, må ses i sammenheng med lovens formål om å forebygge heleri. Omsetning av stjalne og ulovlig mottatte gjenstander vil normalt ha et fortjenestemotiv. Departementets høring av forslag om å oppheve brukthandellova i 2019 avdekket at det kan være behov for fortsatt regulering for enkelte brukte gjenstander, særlig gjenstander med høy verdi, som biler, gull, kunst og kulturminner.

Etter vår vurdering vil ikke salg av gjenstander som drives av frivillige aktører ha samme risiko for omsetning av tyvegods som salg fra de tradisjonelle brukthandlene. Dette har særlig sammenheng med at frivillige aktører ikke har fortjeneste som siktemål. Vi vurderer også at risikoen for at de særskilte gjenstandene, som nevnt ovenfor, omsettes i regi av frivillig virksomhet er lav. Som påpekt i henvendelsen fra Norges Frivilligsentraler, mottar de gjerne gjenstandene uten vederlag. Med utgangspunkt i lovens formål om å hindre heleri taler dette for å skille mellom frivillig virksomhet og tradisjonell næringsvirksomhet.

I tillegg er det et poeng at registreringsplikten etter merverdiavgiften, som i forarbeidene er omtalt som et utgangspunkt for vurderingen av «næring», er lempeligere for veldedig og allmennyttig virksomhet.

På denne bakgrunn er vår vurdering at frivillig virksomhet må anses for ikke å omfattes av brukthandelregelverket. Virksomhet som åpenbart ikke er fortjenestebasert, vil derfor ikke måtte søke om bevilling.

I enkelte tilfeller vil det måtte foretas en konkret vurdering av om virksomheten er innrettet slik at den må omfattes av begrepet «i næring», jf. brukthandellova § 1. Dette gjelder tilsvarende for spørsmål om skattebegrensning etter skatteloven § 2-32 og søknader til frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4, som også avgjøres ut fra en

konkret vurdering. Etter vår vurdering kan beløpsgrensen for skattefrihet for ellers skattepliktig økonomisk virksomhet etter skatteloven § 2-32 annet ledd samt beløpsgrensen for registreringsplikt etter merverdiavgiftsloven § 2 være hensiktsmessige utgangspunkt for denne vurderingen.

Ved tvilstilfeller antar vi at Skatteetaten vil kunne være behjelpelige med å foreta vurderinger av når pliktene etter skattelov og merverdiavgiftslov inntreffer. Etter vår vurdering må det enkelte tilfellet også vurderes opp mot risikoen for heleri.

Med hilsen

Trine S. Lindgren (e.f.)
avdelingsdirektør

Anna Marie Sveen
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
Politidirektoratet
Justis- og beredskapsdepartementet